

## Tiivistelmä OECD:n eläkeryhmien toimenpide-ehdotuksia koskevasta arviosta

### Arviot työelämän kehittämistä koskeneista ehdotuksista (ns. Ahtelan työryhmä)

OECD:n arviointiraportissa nähdään Ahtelan työryhmän ehdotukset sinänsä hyvinä, joskin riittämättöminä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Esitetyt pehmeät toimenpiteet parantavat kyllä työelämän laatua mutta eivät yksin toteutettuna välttämättä pidennä työuria, vaan lisäksi tarvitaan toimenpiteitä, joilla vaikutetaan kaikkien osapuolien kannustimiin. Myös toimien implementointia ja tehokkuutta tulee monitoroida ja arvioida tiiviisti – useammin kuin ehdotetusti 4 vuoden välein. OECD pitää kuitenkin useita esitettyjä toimenpide-ehdotuksia (asiakirjan kohta 7) hyvinä, joskin niiden vaikutuksia työuran pituuteen on vaikea arvioida. OECD korostaa, että ehdotettujen toimien hyödyllisyys on punnittava niistä aiheutuneiden kustannusten valossa. Kustannusvaikutuksia OECD ei kuitenkaan raportissaan arvioinut. OECD lisäksi viittaa julkaisuunsa *Sickness, Disability and Work review 2009*, jossa se kannustaa Suomea muun muassa yksinkertaistamaan sekä tehostamaan kuntoutuskäytäntöjään (asiakirjan kohta 9). OECD:n arvion mukaan Ahtelan työryhmän loppuraportissa esitetty tavoite puolittaa työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus (uudet työkyvyttömyyseläkkeet) on erittäin kunnianhimoinen. Yritystason laskelma alkavien työkyvyttömyyseläkkeiden puolittamisesta ei ole OECD:n mukaan kuitenkaan riittävän hyvin perusteltu. Kokemukset muista maista osoittavat, että merkittävien tulosten saavuttaminen edellyttää kaikkien osapuolien kannustimiin ulottuvia rakenteellisia uudistuksia.

### Arviot toimenpide-ehdotuksista suhteessa tavoitteeseen myöhentää eläkkeellesiirtymistä 3 vuodella

OECD arvioi myös eläkkeelle jäämisen taloudellisia kannustimia eläkemallillaan. Mallissa ei huomioida työttömyysputken käyttöä eläkeratkaisuna. Mallin tulosten mukaan vanhuuseläkejärjestelmässä työntekijöillä on voimakkaat kannusteet pysyä työelämässä 63 vuoden ikään saakka. Eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen vuodella 62 vuodesta 63 vuoteen kasvattaa eläkepääomaa noin 6 prosentilla, vaikutus kuukausieläkkeeseen on luonnollisestikin vielä tätä suurempi. Tätä vanhempana työntekijän eläkkeelle jäämisen lykkäämisen vaikutus eläkepääomaan on negatiivinen, jolloin työnteko ei laskennallisesti kannata siihen liittyvän korkean implisiittisen veron takia. Edes 4,5 prosenttiyksikön superkarttuma 63-vuotiaasta alkaen ei riittävästi kasvata tulevia eläke-etuuksia, jotta tämä kompensoisi täysin eläkkeelläolovuosien vähentymisen vaikutuksen eläkepääomaan. Tämä koskee kaikkia tuloluokkia mutta etenkin matalasti palkattuja työntekijöitä, jotka ovat kansaneläkkeen piirissä. Vanhuuseläkeikärajan alarajan nostaminen nykyisestä 63:sta 65:een sekä samanaikaisesti poistettava varhaiseläkkeelle jäämisen mahdollisuus 62-vuotiaana muuttaisivat kannustimia siten, että eläkepääoma kasvaisi 65-vuotiaaksi asti ja painuisi sen jälkeen negatiiviseksi, jolloin työntekijällä olisi vahvat kannustimet työkennellä 65-vuotiaaksi asti. On kuitenkin tärkeä vielä toistaa, että laskelma on tehty vanhuuseläkejärjestelmälle ikään kuin olettaen, että työttömyysputkea ei olisi olemassa.

### Suomen eläkejärjestelmä kansainvälisessä vertailussa

OECD:n mukaan sekä normaali- että varhaiseläkeikärajat vaikuttavat eläkkeellejäämispäätöksiin. Vertailu osoittaa, että maissa, joissa on ansiosidonnainen eläkejärjestelmä kuten Belgiassa, Espanjassa, Italiassa, Luxemburgissa, Saksassa sekä Unkarissa eläkkeelle jäämiseen usein mahdollisimman varhaisessa eläkejärjestelmän sallimassa vaiheessa. Myös työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkesäännöt merkitsevät samoin kuin luonnollisesti eläkkeiden korvausaste.

Useat OECD-maat ovat uudistaneet eläkejärjestelmiään myöhentääkseen keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää. Alankomaat poisti varhaiseläkkeelle jäämisen mahdollisuuden. Belgia, Kreikka ja Tanska ovat puolestaan tiukentaneet varhaiseläkkeelle jäämisen ehtoja. Suomen ohella myös Iso-Britannia ja Ranska ovat uudistaneet järjestelmänsä lisäämällä rahallisia kannustimia pidentää työuria. Näitä uudistuksia käsitellään OECD:n vuoden 2007 ja 2009 *Pensions at a Glance* –julkaisuissa.